

**Страсбурзьке право.
Європейський суд з прав
людини. Право, практика,
коментар**

Найбільш розвиненою й ефективною системою захисту прав людини не лише на регіональному, а й на універсальному рівні є система Ради Європи. У центрі цієї системи містяться Європейська конвенція про захист прав людини й основоположних свобод та Європейський суд з прав людини. Суд у Страсбурзі не є ані апеляційним/касаційним судом, ані судом «четвертої» інстанції. Проте справжня вага і прецедентна цінність Страсбурзького права такі неоціненні, що це визначення слід сприймати хіба що як данину політико-юридичній коректності. В історії ЄСПЛ практично не було випадків невиконання його рішень, що також свідчить про ефективність цього механізму захисту прав людини. Предмет цієї книжки - Страсбурзьке право. Так автор називає право Конвенції і право, яке здійснюється самим Судом.

Звісно, основна увага в книжці приділяється Конвенції та практиці ЄСПЛ. Там, де це доречно й корисно, наводиться практика інших судових та квазісудових установ щодо захисту прав людини.

Книжка призначена не лише для студентів, які вивчають право, - вона буде цікавою і юристам, які практикують. Знання права Конвенції та практики ЄСПЛ (Страсбурзьке право) необхідне кожному юристу, а не лише правознавцям - спеціалістам із цього динамічного й винятково цікавого напрямку. Робота становить інтерес і для широкого кола читачів, позаяк складні юридичні положення - там, де це можливо, - викладені простою людською мовою: зверху формули «Зась увійти сюди тому, хто не юрист!» автор не визнає.

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	7
ПЕРЕДМОВА	9
Про назву цієї книжки	9
Про що ця праця і для кого	10
ВІД АРИСТОТЕЛЯ, ЛОККА І КАНТА	
ДО ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ	15
Проблема визначень. Права людини чи «права людини»: необхідна примітка	15
Початок	19
Середина	20
Птолемей, Коперник і... права людини (про користь правдоподібних фікцій)	30
Занепад і підйом	33
Класифікації, покоління, ієрархії	38
ЗАМІСТЬ ЛІРИЧНОГО ВІДСТУПУ	43
МІЖНАРОДНИЙ РЕЖИМ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ	48
Міжнародний режим і механізми захисту прав людини	48
Система ООН і права людини	51
Органи, створені в межах конвенцій з прав людини	54
Думка Комітету	56
Роль міжнародних неурядових організацій у захисті прав людини	67
Міжнародні суди і права людини	70
Регіональні судові (квазісудові) органи щодо захисту прав людини	73
СИСТЕМА РАДИ ЄВРОПИ	80
ТЛУМАЧЕННЯ КОНВЕНЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СУДОМ	
З ПРАВ ЛЮДИНИ	91
Загальні принципи тлумачення. Значення предмета і мети договору	91
Тлумачення Конвенції як документа, що розвивається	94

Право Конвенції, національне та міжнародне право	96
Принцип пропорційності і «сфера розсуду»	103
Текст Конвенції, його «ефективне» і автономне тлумачення.....	107
Виконання рішень Суду та їх вплив на національне законодавство	111
Права, які захищаються	125
Стаття 2. Право на життя	128
Стаття 3. Заборона катування	139
Стаття 4. Заборона рабства і примусової праці.....	158
Стаття 5. Право на свободу та особисту недоторканність	166
Стаття 6. Право на справедливий судовий розгляд.....	204
Стаття 7. Ніякого покарання без підстав закону	253
Стаття 8. Право на повагу до приватного та сімейного життя.....	262
Стаття 9. Свобода думки, совісті та релігії.....	293
Стаття 10. Свобода висловлення думки.....	306
Стаття 11. Свобода зібрань та асоціацій.....	350
Стаття 12. Право на вступ до шлюбу	360
Стаття 13. Право на ефективний засіб правового захисту	363
Стаття 14. Заборона дискримінації	373
Стаття 15. Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації	392
Статті 16–18. Обмеження щодо прав, які захищає Конвенція	396
ПРАВА, ПЕРЕДБАЧЕНІ ПРОТОКОЛАМИ № 1, 4, 6, 7, 13	400
ПРОТОКОЛ № 1	400
Захист власності.....	400
Поняття майна/власності.....	401
Принцип «автономності».....	410
Структура статті 1: «три норми».....	411
Позбавлення власності	416
Інтереси суспільства.....	417
Відповідність закону та принципам міжнародного права.....	419
Компенсація.....	422
Контроль за використанням власності.....	425
Право на освіту	429
Право на вільні вибори.....	436
ПРОТОКОЛ № 4.....	441

ПРОТОКОЛИ № 6 ТА № 13	450
ПРОТОКОЛ № 7	457
ПРОТОКОЛ № 12	461
СТРАСБУРЗЬКИЙ СУД	462
ЮРИСДИКЦІЯ ТА УМОВИ ПРИЙНЯТНОСТІ	471
Вичерпання національних механізмів	474
Правило шести місяців	484
Анонімні заяви	487
«По суті аналогічна скарга»	488
Явно необґрунтована заява	489
Скарги, несумісні з положеннями Конвенції	492
Зловживання правом	503
Мирова угода	503
ПОДАННЯ СКАРГИ	505
ДОДАТКИ	509
Англійські назви статей Конвенції та Протоколів до неї («матеріальне право»)	509
Конвенція і Протоколи: таблиця підписів і ратифікацій	511
Склад Європейського суду з прав людини	513
Повна версія рішення Європейського суду з прав людини	516
Статистика за скаргами в ЄСПЛ за 2016 р.	525
Короткий словник латинських, англійських і французьких термінів і скорочень, що зустрічаються в рішеннях Європейського суду з прав людини	529
Скарга до Європейського суду з прав людини	532
Доручення	545
ЛІТЕРАТУРА	548

Книги, які можуть вас зацікавити

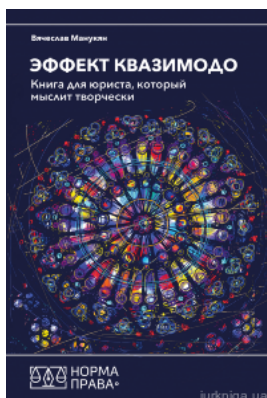
Постижение права.
Активация творческого
мышления юриста

Без суда и следствия

Загальні питання
розуміння і
застосування практики
ЄСПЛ. Том 1

Эффект Квазимодо.
Книга для юриста,
который мыслит
творчески

Юридичний
копірайтинг. Прокачай
свій процес

Практика
Європейського суду з
прав людини

Перейти до галузі права
Європейське право

Перейти на сайт →